

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist.
exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo -
Cod. Ettenheim-Münster 359**

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio prima

[urn:nbn:de:bsz:31-132384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132384)

IN PHILOSO PHIAMNA TVRALEM PROLEGO MENA

Cognita ea qua ceterarum omnia discipuli
narum & comparandarum instrumentum & co
paratarum. Sicut ornatum est scia mag
rationali; Nunc ceteris animis ad naturae p[ro]p[ri]e
latebras omni diligentia investigandas accedimus
eo Duce ac protectore q[ui] sicut om[n]is sapia fons
est & origo ita hominum mentes eruditionibus
fidus ac sitientes velut hortos suos ananisi
nos sapia fluenta irrigat ac fecundos red
dit.

Utrum & qualis sit Scientia
p[ro]p[ri]a naturae
Quaestio prima

p^{ri}ma notionem ac definitionem uariā affe-
 ritur. Conimbr. in titio suorum commentariorum p^{ri}mo
 Font. & Metaph. c. 3. q. 3. sect. 2. & Deezig h^{ic}
 1° Inae p^{ri}mo p^{ri}mo cap. 1. q. unguis. Sit aliua
 de quam ex caa q^uo dicitur ad p^{ri}mo p^{ri}mo
 in pulis rectis cognosca iⁿ p^{ri}mo. Nam h^{ic} 1°
 h^{ic} Metaph. c. 2. art. 1. h^{ic} cap. p^{ri}mo p^{ri}mo
 in ex admiratioe effectum quoru caa ignora
 bant. Si igr^o studiu fugienda caarum igno-
 rationis ex utantur dicitur ad p^{ri}mo p^{ri}mo
 patet p^{ri}mo nihil aliud ee qua caarum in-
 uestigacionem si qua notione nihil deserepat
 qua ex 1° Metaph. cap. 3°. h^{ic} p^{ri}mo p^{ri}mo
 Conimbr. ut p^{ri}mo p^{ri}mo p^{ri}mo p^{ri}mo p^{ri}mo
 Quia eandem p^{ri}mo uolunt q^uo p^{ri}mo amo,
 ren & studiu sapie uocitant. Sic accepta
 p^{ri}mo p^{ri}mo ac p^{ri}mo diuidi solet in r^{ati}o-
 nalem & r^{ati}o q^uo diuisio apud veteres in
 Ethicos tum xpianos p^{ri}mo celeberrima est
 ang uen p^{ri}mo explicat Conimbr. sicut
 & illig q^uo p^{ri}mo contemplatiuis in p^{ri}mo
 Metaph. de Mathematicam. De diuisioe scien-
 tiaru uide q^uo diximus sub finem Logices.

Definitio p^{ri}mo
 p^{ri}mo

Diuisio p^{ri}mo

10 post. et tradita Minor probatur: Nam
 hō fcty agnoscat v.g. oē corpū eē dimensio
 le qd e gtimū nāy nāatū nō pōt agn
 forma coherere qd e pma potia dē. Gēgē
 nō sūt effecty f caas nēccias. probat cor
 sega. Ega q huc agnitio sit effectum p caas
 manifestum est. Necessitates in illis respici
 pbat: Vōimūz Res aliter se habere nequit
 si e immutabilitat ac nēccitat. In dicitis &
 fcty aliis fieri neqt q dē. Minor obfu
 ra eē nēccia si nō q qd gtimū aut pma
 ra potia sit ignorat. Maior p se quoq
 e notissima. Neq. valet argta hoc Res na
 turales sūt corruptibiles & gnrabiles q dē illis
 nō e sūt. Nam in primis qdam Entia nāatū
 corruptio nō sūt eptia sūt ut corpora caelestia.
 Deinde licet q calorū ambitū gtimū nō gta
 in incorruptibilia sūt nō sūt in incorruptibilia
 in vti: Et hoc e q Aristes multo loco citato sci
 entiam nō eē corruptibilia p se sūt p fctos.

probat nēccitatem
 respici in gtimū.

Dequenti eandem ob
 rethent.

NB
 Duplex e fcty pma
 pphēnsio fcty nō pbat
 pbat.

p eiq rei eidentiaz notandū e dicitam
 fcty ppositūz q pbat acqsi pōt p ita
 ut vocula sctm Accens afficiat nōccitaz

3
corruptibilem suam, sicut virtus & sensus est
quod sua est virtus & naturam absque conditionibus
sibi in duabus rebus quibus secundum rem generata sunt quod de
rationem; quod ratio est corruptibilis per accidens quod
sensu in se, sicut virtus in quibus secundum rem existunt
quod generata & corruptibilia: Et sic sensus absque de hic sensus est verus.
hic verus est quod sua est ratio de virtutibus sepa-
ratis secundum rem in se, sicut virtutes ut Plato voluit
sunt de virtutibus ab extrinsecis esse in particularibus
ortibus & integritate consociatis de sequentibus est de
sibi quod est secundum quod corruptibilia sunt secundum accidens
& secundum aliud & particulare &c. 2do intelligitur per 2^oo:
propositio Aristoteli ita ut illud secundum accidens affinitatem
videtur est; Et tunc sumitur pro particularibus
& sensus est quod sua per accidens terminatur ad corrup-
tibilem id est particularia quod per se corruptibilia
sunt de ideo absolute corruptibilia vocantur.
Et sic sensus non magis verus est: quod cum hic sensus est verus est.
sua per se de primo terminatur ad virtutem quod ut
sic in corruptibilia sunt non separata secundum esse
a corruptibilibus sed quod generata virtutibus a se primo
invenit colligata sunt cum eis sunt manifestum
est verum esse ut scientia per accidens terminatur

rationem ad cognitionem eorum q̄ deo ut e' princip⁺ quod p̄th⁺ annatis
na creaturam' quoniam utilissima v.g. q̄ ^{est utilissima non}
sit deo vniq̄ cui res creata oes obsequium ^{e' dabit.}
debeant et id genus alia extra continentia
e' apud oes. Verum q̄ntz dicitur xpiana religio
ore multum ad eiusdem fidei mysteria capi
enda multum g'ruit. Ita et hinc fide
xpi nondum illuminatis ut in proposito xpiano
nondum firmis impedimento sunt in eadē
primordij ad fidem xpiana' suscipienda' eo
q̄ q̄ illa supra cognitionem hinc rationem
credenda' propo' sunt gra' aiaz ee' isti ex ipi
nariunt ex quo hanc seculi errores nati sūt.
Et hoc est ca' e' cur p̄th⁺ nates a' Sax
tho' doctoribz nonnūq̄ reprehendantur: Et ab ^{Quare p̄th⁺ a' sa}
hac et p̄th⁺ q̄ utilissima veritati a' deo ^{tho' doctoribz repre}
reuelata se se apponderet p̄p̄t' cauendum ^{hendant.}
monit. Quod aut p̄th⁺ nāa lumine deū
cognoscentes eum non sicut deum glori
cāunt neque suis cogitationibz euancunt
ipsum' proprio a' p̄th⁺ uitio gl'ig'it: Quia
rē etiam xpianos p̄th⁺ p̄tissimos implos
ee' gl'ig'it. Quod aut dicit p̄th⁺ cognitionis

vides Deū & cognoscant & colant suūq; fine
 ultimū & sequantur id p̄cellentiſſimū fidei
 catholica. Sono in acceptis referendū q̄ com
 pendio brevissimo nobis tradit. Divinam ac
 ſupernatalem Dei cognitionem ad quā p̄tina
 turabilis tam quocūq; evadere p̄ ſe ſola potest.
 Eſſe autē p̄tina naturam ſuam theoreticam ſeu ſpe
 culativā ē cui quoq; p̄tiorum ſentia imprimis
 uō Dei facticorū principis tam alijs locis tam
 nō p̄ Metaph. textu 1. ubi Compa inter practicā
 & ſpeculativā ſuā diſtinctione ſpeculati
 vā ſubſecit in Metaph. p̄tina & Mathematic.
 Et q̄ p̄tina ſit ſpeculativa probat illic ex nā
 ſpeculativa ſua: Scia n. practica & p̄tina
 differūt ſine: nō p̄tina ē p̄tina ſpec
 ulativa ſolummodo p̄tina veritate, q̄tina
 p̄tina nō ordinat ad op̄ ſi in veritate
 tempore augetur q̄ ē ſpeculativa. Minorē
 probat p̄tina q̄tina naturam principis nō p̄tina
 in nobis atq; adeo nō a nobis op̄tina ſi in
 ipſiſmet rebus: principia uō rerum artificiu
 ſarū & naturā ſunt in nobis atq; adeo ſunt
 a nobis op̄tina & ſequenter eorū p̄tina
 ſunt

Compend. ex Arte
 p̄tina & ſcientiam
 ſpeculativā.

Quomodo differunt pra
 ctica & ſpeculativa
 Scientia.

sunt practica. Si dicat Natus sua inclinat Obedio. 5
ad amore dei q̄ e practica. *Cofega clara e q̄ a,
mor alio q̄dam est sine op̄g animi n̄rj. Aut p̄co,
bah ex primo d. t̄ bona contra gentes e q̄ a
on additarū rem itigenka mentem humanam
ad n̄re divina p̄titudine propig euehit. Simili
tudo aut ut 3tio arguorū moralium e u absertit
p̄t̄g magna e amoris p̄t̄at̄ix. Facit q̄
et n̄re uniuerse scrutator ille quam p̄m̄g
Salomo lib. Sapie e 7. testeh sapia b̄fius per,
multot in dei amicitiam reuellos fuisse. Re Solutio.
p̄p̄nde p̄t̄am n̄atem inclinare ad amore
dei ut item ad uoluptatū honozū despicien
tiam s̄ rō practica. N̄ q̄ ip̄sa sua p̄m̄ r̄,
tutam suam ac rōem sacra p̄ficia op̄g aliq̄
respiciat adeoz ad illud op̄g obem̄dū p̄t̄ix
dirigat leges op̄andi ac normas p̄feridat.
s̄ tum eo dictam p̄t̄itudinē d̄ congruētiaz
tum q̄a divina bonitas in rebz creatis elu
cerb a p̄t̄o cognoscit, cognita amah, & iū,
nium rem fucata uantab ad eodem dep̄e
dit dep̄ensa contem̄it. Nequaq̄ q̄ salū e
ad rōem sua practica ut mediante cognitione us,
tutab exiteh ad rem quāpiam amozda, aliq̄

cogno Speculativa de nra auri ant de nra
 cuiusq; rei delectabilis ac p̄tio se practica
 cet q̄ oio falsu' e. Sed requit ut ipsa sua
 de re opabili & nō quoq; opabili id est
 q̄ se immediate atq; ex nra propria do
 ceat opari q̄ physica non faub. Unde nihil
 quoq; interest q̄ illam conuelli sunt & alius
 fuit theoreticis honoris & pecunia gra qua
 rant: Sicm. n. si nō fidum fuit sunt
 Vide plura de his apud combr. q̄t. 3. q̄ con
 ali art id est q̄ ibidem alia quoq; arguta pro
 ponunt & solunt.

und separat ad sui
 entia' practiam.

Lego Combr.

De Maa & obiecto p̄tia nra Quastio 2da

De p̄tia nra obiecto magna q̄ fuit inter
 Magna de obiecto magno p̄tio q̄ honoris a q̄ by aone oio dis
 crepantes opinioes ex cogitata fuerunt ut
 m̄tio + q̄ p̄tio p̄sentialis memorat Combr.
 q̄ by t̄ q̄ corp̄ mobile Ent nate & Ent mo
 bile pro nra p̄sentis p̄ca ceteris nominati
 ones hnt q̄ by t̄ ipsib; si t̄ aone fuerit